Lietas arhīva Nr. A42-00486-22/19
ECLI:LV:ADRJRIT:2022:0705.A420205421.4.S

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĪGAS TIESU NAMS

S P R I E D U
LATVIJAS TAUTAS VĀRDĀ

Rīgā 2022.gada 5.jūlijā

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnese Aiga Putniņa,

piedaloties pieteicējam /pers. A/ un atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras pārstāvei /pers. B/,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu /pers. A/ pieteikumā par konkrētu publiski tiesisko attiecību – apdrošināšanas stāža – konstatēšanu, kā arī pienākuma uzlikšanu Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai izdot labvēlīgāku administratīvo aktu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs /pers. A/ vērsās Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrā (turpmāk – aģentūra), lūdzot piešķirt vecuma pensiju.
Ņemot vērā, ka pensijas apmēra noteikšanai nav visas nepieciešamās informācijas, ar aģentūras 2021.gada 3.jūnija lēmumu nolemts pieteicējam izmaksāt vecuma pensiju avansā.

[2] Pieteicējs vecuma pensijas aprēķināšanas vajadzībām iesniedza tiesā pieteikumu par šāda apdrošināšanas stāža konstatēšanu:
1) laika periodu no 1991.gada 18.aprīļa līdz 1992.gada 14.jūnijam, kad pieteicējs esot bijis nodarbināts SIA /Nosaukums A/ (bijis viens no tās dibinātājiem);
2) laika periodu no 1993.gada 15.augusta līdz 2004.gada 31.martam, kad pieteicējs esot bijis nodarbināts bezpeļņas SIA /Nosaukums B/.
Pieteicējs norāda, ka ne pieteicējam, ne arī arhīvā nav saglabājušies dokumenti, kas var apliecināt pieteicēja nodarbinātību pie attiecīgajiem darba devējiem, to var apliecināt vairāki bijušie pieteicēja kolēģi.

[3] Rakstveida paskaidrojumā tiesai aģentūra pieteicēja pieteikumu neatzīst un norāda turpmāko.
[3.1] Ministru kabineta 2002.gada 23.aprīļa noteikumi Nr.165 „Apdrošināšanas periodu pierādīšanas, aprēķināšanas un uzskaites kārtība" (turpmāk – noteikumi Nr.165) attiecas uz apdrošināšanas periodiem, kas uzkrāti līdz 1995.gada 31.decembrim. Līdz ar to aģentūras ieskatā ar tiesas spriedumu, kas atbilstoši minēto noteikumu 5.29.apakšpunktam ir viens no apdrošināšanas stāžu apliecinošiem dokumentiem, nevar apliecināt apdrošināšanas stāžu, kas uzkrāts pēc 1996.gada 1.janvāra.
[3.2] Attiecībā uz periodu līdz 1995.gada 31.decembrim aģentūra norāda, ka pieteicēja iesniegtie dokumenti nav pietiekami, lai konstatētu apdrošināšanas stāžu. Proti, SIA /Nosaukums A/ statūti, kuros pieteicējs norādīts kā viens no dibinātājiem, paši par sevi neapliecina, ka pieteicējs saņēma atalgojumu, no kura tika aprēķinātas un veiktas sociālās iemaksas, savukārt citi dokumenti, kas to varētu pierādīt, nav saglabājušies. Savukārt, lai tiesā varētu konstatēt apdrošināšanas stāžu ar lieciniekiu liecībām, ir jābūt vismaz diviem lieciniekiem, turklāt to darba grāmatiņās ir jābūt atbilstošiem ierakstiem par darbu attiecīgajā periodā.
[3.3] No 1996.gada 1.janvāra apdrošināšanas stāžā ieskaita mēnešus, kuros darba devējs personu ir reģistrējis darba ņēmēja statusā, ir norādījis obligāto iemaksu objektu un par kuru veicis apdrošināšanas iemaksas vai bija jābūt veiktām apdrošināšanas iemaksām.
Saskaņā ar aģentūras informācijas sistēmā uzkrātajiem datiem, pieteicējs kā SIA /Nosaukums B/ darba ņēmējs bija reģistrēts no 1996.gada 1.janvāra līdz 1997.gada 31.augustam. Šajā periodā sociālās iemaksas par to tika veiktas 1996.gada janvārī, jūnijā, jūlijā, augustā, septembrī, oktobrī, novembrī, decembrī un 1997.gada janvārī, februārī, aprīlī, maijā, jūnijā, jūlijā un augustā. Tādējādi par šo mēnešu ieskaitīšanu pieteicēja apdrošināšanas stāžā lietā strīds nepastāv.
Savukārt 1996.gada februārī, martā, aprīlī, maijā un 1997.gada martā SIA /Nosaukums B/ sociālās apdrošināšanas iemaksas nebija veikusi. Lai arī likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu" pārejas noteikumu 26.punkts vispārīgi noteic, ka no 1991.gada 1.janvāra līdz 2001.gada 13.martam (iekaitot) persona ir sociāli apdrošināta, sākot ar dienu, kad tā ieguvusi darba ņēmēja statusu, neatkarīgi no tā, vai faktiski ir veiktas obligātās iemaksas (sociālais nodoklis), minētā tiesību norma konkrētajā gadījumā nav piemērojama, jo pieteicējam šajos mēnešos pie attiecīgā darba devēja vispār nebija reģistrētu ienākumu (tātad – nebija sociālā nodokļa objekta), bet kopš 1997.gada 1.septembra pieteicējs vairs nebija reģistrēts kā SIA /Nosaukums B/ darba ņēmējs. Līdz ar to pieteicēja apdrošināšanas stāžā pie attiecīgā darba devēja nav pamata ieskaitīt tos mēnešus, kuros pieteicējam nebija reģistrētu ienākumu un par kuriem netika veiktas sociālās iemaksas, kā arī periodu no 1997.gada 1.septembra līdz 2004.gada 31.martam, kad pieteicējs vairs nebija reģistrēts kā SIA /Nosaukums B/ darba ņēmējs.
Vienlaikus aģentūra norāda, ka no 1996.gada 1.janvāra līdz 1997.gada 31.augustam, kad pieteicējs bija reģistrēts kā SIA /Nosaukums B/ darba

ņēmējs, pieteicējs bija darba attiecībās arī ar citiem darba devējiem, kā rezultātā tie mēneši, kas netika iekļauti apdrošināšanas stāžā pie SIA /Nosaukums B/, tika iekļauti pie šiem citiem darba devējiem.

[4] Tiesas sēdē pieteicējs pieteikumu uzturēja, pamatojoties un pieteikumā un paskaidrojumos tiesai minētajiem apsvērumiem.

Savukārt aģentūras pārstāve tiesas sēdē norādīja, ka neiebilst pret apdrošināšanas stāža konstatēšanu līdz 1995.gada 31.decembrim, bet, ievērojot paskaidrojumos tiesai minētos argumentus, iebilst pret apdrošināšanas stāža konstatēšanu no 1996.gada 1.janvāra līdz 2004.gada 31.martam.

Tiesas sēdē kā liecinieces nopratinātas /pers. C/, /pers. D/ un /pers. E/.

Motīvu daļa

[5] Pieteicējs pieteikumā ir lūdzis konstatēt apdrošināšanas stāžu SIA /Nosaukums A/ un SIA /Nosaukums B/.

Tiesa konstatē, ka tiesvedības laikā 2021.gada 23.novembrī ir pieņemts lēmums par vecuma pensijas piešķiršanu pieteicējam (*lietas 154.–157.lapa*). Administratīvā procesa likuma 184.panta pirmās daļas 3.punkts noteic, ka konstatēšanas pieteikums ir pieļaujams tad, ja attiecīgās tiesiskās intereses nav iespējams īstenot ar pieteikumu par administratīvā akta izdošanu vai pieteikumu par iestādes faktisko rīcību. Tādējādi minētajā tiesību normā ir ietverta konstatēšanas pieteikuma subsidiaritāte, kuras mērķis ir apvienot nepieciešamo tiesību aizsardzību vienā tiesas procesā (*Augstākās tiesas 2012.gada 26.septembra lēmums lietā Nr.SKA-658/2012 (680013012)*).

No minētā izriet, ka gadījumos, kad pensijas piešķiršanu var panākt ar prasījumu par labvēlīga vai labvēlīgāka administratīvā akta izdošanu, tad nav mērķtiecīgi izskatīt pieteikumu par tiesisko attiecību konstatēšanu, jo, izspriežot pēdējo, tiesa nevar piespriest pensijas izmaksu, bet tikai konstatēt faktu (*sal. sk. Augstākās tiesas 2017.gada 25.augusta sprieduma lietā Nr.SKA-18/2017 (A420288713) 10.punktu*). Izņēmuma gadījums attiecas uz situāciju, kad lietā ir nepieciešams konstatēt apdrošināšanas stāžu saskaņā ar noteikumiem Nr.165, tad prasījums ir gan par labvēlīga administratīvā akta – lēmuma piešķirt pensiju – izdošanu, gan arī par publiski tiesisko attiecību – apdrošināšanas stāža – konstatēšanu (*sk. Augstākās tiesas 2007.gada 15.marta sprieduma lietā Nr.SKA-172/2007 (A42193904) 15.punktu kopsakarā ar 2017.gada 25.augusta spriedumu lietā Nr.SKA-18/2017 (A420288713) 10.punktu*).

Ņemot vērā pieteicēja interesi ietvert vecuma pensijas aprēķinā gan apdrošināšanas periodus līdz 1996.gada 1.janvārim (uz ko attiecas noteikumi Nr.165), gan par vēlāku periodu, tiesa precizē lietā esošo prasījumu kā prasījumu gan par publiski tiesisko attiecību – apdrošināšanas stāža – konstatēšanu, gan par pienākuma uzlikšanu aģentūrai izdot pieteicējam labvēlīgāku administratīvo aktu, vecuma pensijas aprēķinā iekļaujot pieteicēja lūgtos apdrošināšanas stāža periodus.

[6] Atbilstoši tiesu judikatūrai vecuma pensiju piešķir atbilstoši tam tiesiskajam regulējumam, kas ir spēkā laikā, kad persona vērsusies iestādē ar iesniegumu par pensijas piešķiršanu (*sk., piemēram, Augstākās tiesas 2007.gada 8.novembra spriedumu lietā Nr.SKA?431/2007, 2009.gada 6.novembra spriedumu lietā Nr.SKA-334/2009*). Attiecīgi arī attiecībā uz pensijas piešķiršanai nepieciešamā apdrošināšanas stāža konstatēšanu nav pamata raudzīties citādi, proti, tas konstatējams atbilstoši iesnieguma iesniegšanas laikā spēkā esošajam tiesiskajam regulējumam.

I

par darbu SIA /Nosaukums A/

[7] Saskaņā ar likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 7.punktu pārejas periodā apdrošināšanas stāžu, kas uzkrāts līdz 1995.gada 31.decembrim, apliecinoši dokumenti ir darba grāmatiņa, darba līguma grāmatiņa, dokuments, kas apliecina apdrošināšanas iemaksu izdarīšanu, kā arī citi dokumenti, kas apliecina apdrošināšanas stāžu (izziņas, darba līgumi un to izpildi apliecinoši dokumenti u.c.).

Plašāku dokumentu uzskaitījumu, kā arī šiem dokumentiem izvirzāmās prasības noteic uz likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 2.[1]punktā ietvertā deleģējuma pamata izdotie noteikumi Nr.165. Minēto noteikumu 5.29.apakšpunkts paredz, ka apdrošināšanas stāžu citstarp var apliecināt arī ar tiesas spriedumu.

Tā kā pieteicēja rīcībā nav saglabājušies noteikumos Nr.165 minētie nodarbinātību apliecinošie dokumenti, kā arī SIA /Nosaukums A/ personālsastāva dokumenti nav nodoti arhīvā glabāšanai (*sk. Latvijas Nacionālā arhīva 2020.gada 14.decembra izziņu lietas 14.lapā*), tiesai šīs lietas ietvaros ir jāpārbauda, vai pieteicējs laikā no 1991.gada 18.aprīļa līdz 1992.gada 14.jūnijam ir bijis nodarbināts minētajā sabiedrībā.

Minētā fakta noskaidrošanai tiesa vērtēs pieteicēja sniegtos paskaidrojumus, pieteicēja iesniegtos rakstveida pierādījumus, kā arī liecinieces /pers. E/ sniegto liecību.

[8] Tiesvedības gaitā tiesa pieteicēju iztaujāja par minēto sabiedrību un nodarbinātības apstākļiem, iegūto informāciju izvērtējot kopsakara ar lietā esošajiem rakstveida pierādījumiem.

2022.gada 19.aprīļa tiesas sēdē pieteicējs paskaidroja, ka SIA /Nosaukums A/ bija ceļu būves uzņēmums. Pieteicējs bijis viens no sabiedrības dibinātājiem un vienlaikus pildījis arī galvenā inženiera/darbu vadītāja pienākumus (organizēja ar ceļu būvdarbiem saistīto ražošanu, pasūtījumus). Atceras atsevišķus ceļa posmus, kurus izbūvējuši (Ķegums–Sigulda–Inciems, Tīnūži–Koknese, Suntaži–Jugla, Ķeguma tilts–Birzgale). Atceras arī, ka pie atsevišķiem ceļiem veidojuši apstādījumus, kā arī Mazozolos apkalpojuši Līčupes smilts atradnes. Tehniku sabiedrība pamatā nomāja. Kopumā esot bijuši ap 25–30 darbiniekiem. Strādājis vairāk par astoņām stundām dienā. Atalgojums ticis izmaksāts regulāri, taču, ievērojot, ka tā laika situācija valstī bija nestabila, tā apmēru neatceras. Darbojies sabiedrībā līdz brīdim, kad PSRS „sabruka" un ceļu pasūtījumi izbeidzās. Noslēgumā sabiedrība vēl izmēģināja arī citas nozares (klūdziņu pīšana). Šai laikā bijis atbildīgais par eksportu. No darba aizgājis, taču kādu laiku joprojām bijis kā sabiedrības dalībnieks. Vēlāk izslēgts no dalībnieku saraksta. Uz aģentūras pārstāves jautājumu, vai darbs bijis uz darba līguma pamata vai arī darbojies kā sabiedrības dalībnieks, pieteicējs norādīja, ka līgumam, visticamāk, vajadzēja būt.

Lietā ir iesniegta SIA /Nosaukums A/ 1991.gada 10.aprīļa reģistrācijas apliecība (*lietas 7.–10.lapa*), kas apstiprina, ka pieteicējs ir viens no tās 25 dibinātājiem.

Lietā atrodas SIA /Nosaukums A/ kadru daļas inspektores /pers. E/ 1992.gada 17.augusta vēstule (*lietas 6.lapa*), kurā pieteicējs lūgts ierasties pēc darba grāmatiņas sakarā ar atbrīvošanu no darba ar 1992.gada 15.jūnija, pamatojoties uz Latvijas Darba likuma kodeksu, kas tajā laikā regulēja darba tiesiskās attiecības (*spēkā no 1972.gada 1.oktobra līdz 2002.gada 1.jūnijam*). Vēstules augšdaļā citstarp ir uzskaitīti arī pieteicēja paskaidrojumos minētie SIA /Nosaukums A/ darbības veidi (ceļu un laukumu būvniecība, asfaltēšanas darbi, klūgu pinumu izgatavošana un tirdzniecība, pakalpojumi eksporta operācijās).

Pieteicējs lietā ir iesniedzis arī žurnāla /Nosaukums E/ 1992.gada 15.aprīļa rakstu, kas apliecina pieteicēja norādīto, ka SIA /Nosaukums A/ laika gaitā daļēji bija pārorientējusi savu darbību uz klūgu pīšanu (*sk. izdruku lietas 140.lapā*).

[9] 2022.gada 14.jūnija tiesas sēdē tika nopratināta lieciniece /pers. E/ (*sk. tiesas sēdes protokolu lietas 184.–186.lapā*). Lieciniece liecināja, ka SIA /Nosaukums A/ nodarbojusies ar ceļu būvniecību. Līdzās pieteicējam bijusi viena no sabiedrības dibinātājiem. Sākotnēji bijusi sabiedrības sekretāre/kasiere, kā arī strādājusi kadru daļā. Pieteicējs esot strādājis kā ceļu inženieris, un viņa pienākumos esot ietilpusi visa ceļu būves ražošana. Lieciniece strādājusi uz pilnu slodzi, alga tika izmaksāta regulāri par spīti ekonomiskajām svārstībām. No projektiem atceras Daugavpils šoseju, novadu ceļus, taču, ņemot vērā, ka pagājis ļoti ilgs laiks, neko konkrētu neatceras. Uz pieteicēja komentāru, ka tas Daugavpils šosejas izbūves sakarā atceras, ka Ķegumā izmēģināšanas nolūkos esot zem asfalta izbūvējuši „austriešu paklāju", precizēja, ka tas esot bijis biotekstils. Pieteicējs esot bijis nodarbināts ne vairāk kā divus gadus. Kādēļ pieteicējs aizgāja no darba, neatceras. Pieļauj, ka tas bija pēc paša vēlēšanās vai uz abpusējas vienošanās pamata. Pati no sabiedrības aizgājusi 2013.gadā. Uz aģentūras pārstāves jautājumu, kura persona bija atbildīga par personāla dokumentu nodošanu arhīvā, norādīja, ka pati dokumentus arhīvam tolaik nenodeva (viss glabājās uz vietas sabiedrības arhīvā), savukārt no 2004.gada, kad pārgājusi strādāt sabiedrībā par grāmatvedi, par personāla dokumentiem vairs nav atbildējusi. Uz tiesas jautājumu, kāda bijusi nodarbinātības forma un vai ar darbiniekiem ticis slēgts darba līgums, pieļāva, ka līgums bija pēc tam. Tā vietā sākotnēji bija direktora rīkojums par darbiniekiem un to atalgojumu, kā arī darba grāmatiņas.

No lietā iesniegtās SIA /Nosaukums A/ reģistrācijas apliecības (*lietas 7.–10.lapa*) izriet, ka lieciniece /pers. E/ līdz ar pieteicēju ir bijusi viena no sabiedrības dibinātājiem.

Lietai ir pievienota liecinieces /pers. E/ darba grāmatiņa (*lietas 80.–81.lapa*), kurā norādīts, ka lieciniece 1991.gada 2.janvārī pieņemta darbā kooperatīvs /Nosaukums A/ par kadru daļas inspektori, sekretāri un kasieri. Kooperatīvs /Nosaukums A/ 1991.gada 18.aprīlī pārreģistrēts par SIA /Nosaukums A/. 2004.gada 2.aprīlī lieciniece pārcelta darbā SIA /Nosaukums A/ par grāmatvedi, savukārt 2013.gada 11.janvārī lieciniece no darba atbrīvota. Kā izriet no aģentūras tiesai nosūtītās 2021.gada 2.decembra pavadvēstules (*lietas 79.lapa*), tad aģentūra neapstrīd, ka minētie ieraksti liecinieces darba grāmatiņā apliecina liecinieces nodarbinātību SIA /Nosaukums A/ attiecīgajā periodā.

[10] Pārbaudot lietā iesniegtos dokumentus un personu sniegtos paskaidrojumus to savstarpējā kopsakarā, tiesa konstatē, ka tie ir savstarpēji saskanīgi un pierāda, ka pieteicējs norādītajā periodā ir bijis SIA /Nosaukums A/ darba ņēmējs.

Uz to norāda pieteicēja iesniegtā SIA /Nosaukums A/ reģistrācijas apliecība, kas apliecina, ka pieteicējs bijis viens no sabiedrības dibinātājiem, kā arī SIA /Nosaukums A/ 1992.gada 17.augusta vēstule, kurā minēts pieteicēja atbrīvošanas no darba datums un pamats. Par ticamiem atzīstami arī pieteicēja šai sakarā sniegtie paskaidrojumi, ka pieteicējs kā viens no sabiedrības dibinātājiem vienlaikus bijis arī tās darba ņēmējs un pildījis ceļu inženiera pienākumus, kas kopumā saskan ar sabiedrības dibināšanas mērķi – apvienojot materiālos un finanšu resursus, veikt autoceļu būvi un remontu, būvmateriālu ražošanu un celtniecības darbus. Turklāt pieteicēja nodarbinātību apstiprina arī liecinieces /pers. E/ liecība, kura laikā, kad pieteicējs strādājis SIA /Nosaukums A/, bijusi SIA /Nosaukums A/ kadru daļas inspektore (un vienlaikus viena no sabiedrības dibinātājiem) un par kuras pašas nodarbinātību attiecīgajā periodā strīda nav.

Lai arī pieteicējs nav uzrādījis darba līgumu vai kādus citus dokumentus, kas apliecinātu darba veikšanu, kā arī spējis atsaukt atmiņā vien dažus objektus, kuru izbūvi veicis, tiesa ņem vērā, ka ir pagājuši vairāk kā 30 gadi. Tas objektīvi var apgrūtināt atsaukt atmiņā specifiskus nodarbinātības aspektus un pierādījumu iegūšanu par šo periodu.

[11] Aģentūra tiesai sniegtajos paskaidrojumos citstarp ir izteikusi viedokli, ka, lai apliecinātu personas apdrošināšanas stāžu, ir nepieciešami vismaz divu liecinieku liecības, lai būtu iespējams vērtēt to savstarpējo saskaņotību.

Šāds aģentūras viedoklis nav pamatots ar normatīvo regulējumu. Tiesa norāda, ka tās pienākums ir vērtēt pierādījumus (gan pieteicēja paskaidrojumus, gan rakstveida pierādījumus, gan arī liecinieku liecības) to savstarpējā kopsakarā, turklāt atbilstoši Administratīvā procesa likuma 154.panta otrajai daļai nekādiem pierādījumiem nav iepriekš noteikta spēka, kas saistītu tiesu. Ja tiesa secina, ka tās rīcībā esošie pierādījumi ir pietiekami lietas izspriešanai, tai nav pienākums vākt vēl kādus papildu pierādījumus.

Izskatāmajā lietā esošie pierādījumi apliecina, ka pieteicējs norādītajā periodā ir bijis SIA /Nosaukums A/ darba ņēmējs, tādēļ otra liecinieka meklēšana un nopratināšana konkrētajā gadījumā nav nepieciešama.

II

par darbu SIA /Nosaukums B/

[12] Pieteicējs pieteikumā ir lūdzis apdrošināšanas stāžā ieskaitīt periodu no 1993.gada 15.augusta līdz 2004.gada 31.martam, kad pieteicējs ir bijis nodarbināts SIA /Nosaukums B/.

Tiesas sēdes laikā aģentūras pārstāve norādīja, ka, pamatojoties uz pieteicēja iesniegtajiem dokumentiem, aģentūra ir pieņēmusi lēmumu ieskaitīt pieteicēja apdrošināšanas stāžā periodu no 1994.gada 1.janvāra līdz 31.decembrim saistībā ar darbu zemnieku saimniecībā /Nosaukums C/. Līdz ar to pieteicēja apdrošināšanas stāžā jau ir ieskaitīts viss 1994.gads, kas nozīmē, ka papildus konstatēt pieteicēja nodarbinātību SIA /Nosaukums B/ objektīvi nav nepieciešams. Tam par pamatu ir noteikumu Nr.165 45.punkts, saskaņā ar kuru katru apdrošināšanas periodu, kas izteikts kā kalendāra laika vienība, kopējā apdrošināšanas stāžā ieskaita vienu reizi, pirms kopējā apdrošināšanas stāža aprēķināšanas pārbaudot, vai apdrošināšanas periodi nesakrīt (*sk. arī Augstākās tiesas 2009.gada 2.marta rīcības sēdes lēmuma lietā Nr.SKA-109/2009 (A42309906) 11. un 12.punktu*). Attiecīgi tiesas sēdē gan pieteicējs, gan aģentūras pārstāve piekrita, ka par šo periodu lietā strīda vairs nav.

Līdz ar to tiesa precizē, ka lietā nepieciešams konstatēt pieteicēja apdrošināšanas stāžu no 1993.gada 15.augusta līdz 31.decembrim un no 1995.gada 1.janvāra līdz 2004.gada 31.martam.

[13] Tiesvedības gaitā tiesa pieteicēju iztaujāja par minēto sabiedrību un nodarbinātības apstākļiem, kā arī vērtēja lietā esošos rakstveida pierādījumus.

2022.gada 19.aprīļa tiesas sēdē pieteicējs norādīja, ka sākotnēji programmas „PHARE" ietvaros pabeidzis biznesa konsultanta kursus. Pēc kursa pabeigšanas pieteicējs un vēl citi kursa absolventi uzaicināti strādāt SIA /Nosaukums B/. Strādājis uz darba līguma pamata kā vadītāja vietnieks un vienlaikus arī kā pasniedzējs un konsultants. Darba vieta atradās /Nosaukums D/ /adrese/. Darbība bija saistīta ar uzņēmēju apmācību programmu un paņēmienu izstrādi, mācību kursu organizēšanu un individuālu konsultāciju sniegšanu. Piedalījies arī starptautiskos projektos, pieredzes apmaiņas braucienos. Strādājis „normālu darba laiku". Atalgojums bija fiksēta naudas summa, taču tā apmēru un precīzu izmaksas veidu neatceras. Pieļauj, ka iemesli, kādēļ aģentūras izziņā neuzrādās visi darba devēja veiktie maksājumi, ir saistīti ar to, ka šajā laikā sabiedrībai bija problēmas ar finansējumu, kā rezultātā attiecīgie maksājumi tika atlikti. Pats tomēr neatceras, ka alga tam kādā brīdī nebūtu izmaksāta. Ap 2000.gadu uzsācis savu privātpraksi, pēc kā pakāpeniski beidzis savu darbību minētajā sabiedrībā. Pieļauj, ka iemesli, kādēļ pēc 1997.gada vairs nebija reģistrēts kā darba ņēmējs, iespējams, bija saistīts ar to, kā šos datus atspoguļojis darba devējs.

No aģentūras izziņas par apdrošinātās personas iemaksām (*lietas 41.–46.lapa*) izriet, ka pieteicējs laikā no 1996.gada 1.janvāra līdz 1997.gada 31.augustam ir bijis reģistrēts kā SIA /Nosaukums B/ darba ņēmējs un par to veiktas obligātās sociālās apdrošināšanas iemaksas (izņemot par 1996.gada februāri, martu, aprīli, maiju un 1997.gada martu, kurā iemaksas nav uzrādītas).

Lietai ir pievienoti vairāki pieteicēja norādītie raksti laikrakstos /Nosaukums F/ un /Nosaukums G/. Vienā no rakstiem ir aprakstīta sabiedrības dibināšana un darbība, kā arī ietverta atsauce uz pieteicēja norādīto programmu „PHARE" (*1993.gada 14.jūnija raksts lietas 141.lapā*). Savukārt pārējos rakstos jau konkrēti pieteicējs kā SIA /Nosaukums B/ konsultants sniedz padomus par kreditēšanu (*1995.gada 2.oktobra raksts lietas 142.–143.lapā*), kā sabiedrības speciālists sniedz viedokli par situāciju tirgū (*1996.gada 6.marta raksts lietas 144.–145.lapā*), kā sabiedrības koordinators informē par sabiedrības noslēgto sadarbības līgumu ar Dānijas tehnoloģisko informācijas centru (*1996.gada 15.maija raksts lietas 146.lapā*) un kā sabiedrības Rīgas nodaļas vietnieks informē par sabiedrībai dāvinātajām automašīnām (*1996.gada 19.jūlija raksts lietas 147.lapā*). Daļai no šiem rakstiem ir pievienotas bildes, kurās redzams arī pieteicējs. Pieteicējs ir redzams arī lietā iesniegtajā sabiedrības reklāmā, kurā nav norādīts datums, taču kurā ir runa par sabiedrības 1996.gada ieņēmumiem (*lietas 171.lapa, pieteicējs otrajā rindā pirmais no kreisās puses*).

Tāpat lietai pēc aģentūras norādes citstarp pievienots arī tīmekļa vietnē */tīmekļa vietne/* ievietotais pieteicēja dzīves gājuma apraksts (*sk. izdruku lietas 159.–160.lapā*), kurā norādīts, ka pieteicējs laikā no 1993.gada līdz 1997.gadam bijis nodarbināts SIA /Nosaukums B/ kā konsultants, pasniedzējs, projektu vadītājs un organizācijas vadītāja vietnieks, savukārt kopš 1997.gada darbojies jau kā neatkarīgs konsultants.

Atbildot uz tiesas pieprasījumu saistībā ar iepriekš minēto dzīves gājuma aprakstu, pieteicējs 2022.gada 17.maijā iesniedza rakstveida paskaidrojumu, kurā norādīja, ka 1992.gada 14.augustā pieteicējs bija reģistrējis zemnieku saimniecību. Laikā, kad SIA /Nosaukums B/finansēšanas modelis kļuva nestabils, bet no VAS „Privatizācijas aģentūra" (tagad – SIA „Publisko aktīvu pārvaldītājs Possessor") gūtais atbalsts kļuva neregulārs un grūti plānojams, daļu no konsultāciju darba, kas bija saistīts ar vizītēm uzņēmumos, pieteicējs sāka pielīgt nevis savā, bet gan minētās zemnieku saimniecības vārdā. Paralēli pieteicējs turpināja vadīt mācības arī SIA /Nosaukums B/ kā tās darba ņēmējs. Cik ilgi šāda paralēla darbošanās bijusi, neatceras, tomēr pieļauj, ka darbību SIA /Nosaukums B/, iespējams, beidzis ap 2001.gadu, kad tā ienākumi no zemnieku saimniecības/neatkarīga konsultanta darba bija sasnieguši tādu apmēru, kad jau bija jāreģistrējas kā pievienotās vērtības nodokļa maksātājam (*sk. paskaidrojumu lietas 163.–164.lapā, kā arī paskaidrojumam pievienoto zemnieku saimniecības reģistrācijas apliecību lietas 172.lapā un ar pievienotās vērtības nodokli apliekamās personas reģistrācijas apliecību lietas 166.lapā*).

[14] Saistībā ar pieteicēja nodarbinātību sabiedrībā iegūtas turpmāk minētās liecinieču liecības.

[14.1] 2022.gada 31.maija tiesas sēdē tika nopratināta lieciniece /pers. D/ (iepriekšējā uzvārdā – /pers. D/) (*sk. tiesas sēdes protokolu lietas 180.–181.lapā*), kura laikā no 1993.gada 2.janvāra līdz 1995.gada 29.novembrim bija SIA /Nosaukums B/ galvenā grāmatvede (*sk. darba grāmatiņu lietas 63.–65.lapā*).

Lieciniece norādīja, ka 1993.gada pavasarī bija darbinieku atlase un apmācība. Pieņemto darbinieku vidū bijis arī pieteicējs. Darbs bijis pilna laika klātienes darbs. No rīta gatavojuši apmācību programmas, savukārt vakarā vadījuši apmācības. Atalgojums ticis izmaksāts skaidrā naudā, jo tolaik darbiniekiem norēķinu konti nebija. Atalgojums ticis izsniegts pret parakstu algu sarakstā. Nodokļus maksāja, par to tika ierakstīts algas nodokļu grāmatiņās. Darbs esot veikts uz darba līguma pamata. Darba līgumu juridisko pusi, cik atceras, kārtojusi esot Ekonomikas ministrija, jo pašiem jurista nav bijis. Uz jautājumu, vai lieciniece deklarēja sabiedrības darbiniekus, norādīja, ka, cik atceras, tad darbinieku deklarēšana sākās vien pēc 1996.gada, bet līdz tam darbinieki (vismaz ne elektroniskā veidā) deklarēti netika.

[14.2] Minētājā tiesas sēdē tika nopratināta arī lieciniece /pers. C/ (*sk. tiesas sēdes protokolu lietas 178.–179.lapā*), kura laikā no 1994.gada 1.septembra līdz 1998.gada 10.jūlijam bija SIA /Nosaukums B/ galvenā grāmatvede (*sk. darba grāmatiņu lietas 66.–68.lapā un algas nodokļu grāmatiņu lietas 19.–20.lapā*).

Lieciniece norādīja, ka, uzsākot darba gaitas, pieteicējs sabiedrībā jau strādājis. Savus darba pienākumus pieteicējs pildījis uz darba līguma pamata. Darba pienākumos ietilpuši konsultatīvie pakalpojumi, kā arī darbs Latvijas un Eiropas Savienību uzņēmumu projektu ietvaros. Darba vieta atradās /adrese/. Darbinieki strādāja uz vietas, kā arī nereti apbraukāja sabiedrības reģionālās nodaļas. Atalgojums esot ticis izmaksāts uz bankas kontu, izmaksa bijusi regulāra. Darbiniekiem ik mēnesi tika izsniegtas algas lapiņas, kurās tika norādītas izmaksājamās summas un nodokļi. Savukārt gada beigās darbiniekiem tika izsniegts paziņojums par gada algu, kurš vienlaikus tika iesniegts arī Valsts ieņēmumu dienestā. Izņēmuma kārtā mēdza būt situācijas, kad atalgojums tika aprēķināts, taču izmaksāts vēlāk. Kad lieciniece pārtrauca darba tiesiskās attiecības, pieteicējs vēl strādāja. Precīzi, kad pieteicējs aizgāja, nezina. Pieļauj, ka pieteicējs paralēli ienākumus guva vēl no kādiem saviem papildu projektiem. Pieļauj arī, ka pieteicējs kādu brīdi varētu būt bijis piesaistīts arī kā pašnodarbinātais. Uz tiesas jautājumu, kādēļ personāla dokumenti nebija nodoti arhīvā (*sk. Latvijas Nacionālā arhīva izziņu lietas 13.lapā*), norādīja, ka nezina, taču, iespējams, ka tas esot saistīts ar to, ka ap 1998.gadu daudzi darbinieki jau bija aizgājuši prom no sabiedrības un tika uzsākts sabiedrības likvidācijas process, kurš turpinājās vēl pēc tam, kad lieciniece sabiedrībā vairs nestrādāja.

[15] Izvērtējot minētos personu paskaidrojumus kopsakarā ar lietā esošajiem pierādījumiem, tiesa konstatē, ka pieteicēja lūgtais apdrošināšanas stāža periods SIA /Nosaukums B/ ir konstatējams daļēji.

[16] Attiecībā uz periodu no 1993.gada 15.augusta līdz 31.decembrim un 1995.gada 1.janvāra līdz 31.decembrim (*sk. normatīvo regulējumu attiecībā uz šo periodu šā sprieduma 7.punktā*) tiesa norāda, ka no lietā esošajiem pierādījumiem tiesai nerodas šaubas, ka pieteicējs ir bijis nodarbināts SIA /Nosaukums B/ un minētais periods ir ieskaitāms pieteicēja apdrošināšanas stāžā.

Pieteicēja sniegtie paskaidrojumi ir saskanīgi ar liecinieču liecībām un lietā esošajām publikācijām par sabiedrības darbību.

Proti, pieteicēja nodarbinātību apstiprina lietā pieaicinātās lieciniece, kuras šajā laikā arīdzan ir bijušas SIA /Nosaukums B/ darbinieces, tostarp lieciniece /pers. D/, kura bijusi no sabiedrības pirmsākumiem (sabiedrība reģistrēta 1992.gada 13.novembrī, savukārt lieciniece pieņemta darbā 1993.gada 2.janvārī) un kura atminas laiku, kad pieteicējs ticis pieņemts darbā.

Par pieteicēja nodarbinātību šajā laikā citstarp liecina arī publiski pieejamie raksti, kuros pieteicējs minēts kā sabiedrības darba ņēmējs (*sk. 1993.gada 14.jūnija rakstu lietas 141.lapā un 1995.gada 2.oktobra rakstu lietas 142.–143.lapā*).

Turklāt pieteicējs uzreiz ar 1996.gada 1.janvāri, kad stājās spēkā likums „Par valsts pensijām", kas ieviesa uz reģistrētām apdrošināšanas iemaksām balstītu valsts obligātās pensiju apdrošināšanas sistēmu, ir ticis reģistrēts kā sabiedrības darba ņēmējs (*sk. aģentūras izziņu lietas 41.–46.lapā*). Tas netieši norāda uz to, ka pieteicējs arī līdz tam ir bijis nodarbināts SIA /Nosaukums B/.

Ņemot vērā minēto, tiesai ir pamats konstatēt pieteicēja apdrošināšanas stāžu šajā periodā.

[17] Pārejot pie jautājuma par turpmāko apdrošināšanas stāžu, sākotnēji izvērtējami aģentūras iebildumi, ka ar tiesas spriedumu nevar apliecināt apdrošināšanas stāžu, kas uzkrāts pēc 1996.gada 1.janvāra.

Aģentūra pamatoti norāda, ka noteikumi Nr.165, kuros tiesas spriedums minēts kā viens no apdrošināšanas stāža apliecinošiem dokumentiem,

attiecas uz apdrošināšanas periodiem, kas uzkrāti līdz 1995.gada 31.decembrim. Noteikumi Nr.165 ir izdoti, pamatojoties uz likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 2.[1] punktā ietverto deleģējumu Ministru kabinetam noteikt pārejas noteikumu 1. un 2.punktā noteikto periodu (attiecīgi līdz 1990.gada 31.decembrim un no 1991.gada 1.janvāra līdz 1995.gada 31.decembrim) aprēķināšanas, pierādīšanas un uzskaites kārtību.

Tomēr minētais pats par sevi nenozīmē, ka tiesas spriedumā nevarētu konstatēt apdrošināšanas stāžu, kas uzkrāts pēc 1996.gada 1.janvāra.

Kā tas izriet no likuma „Par valsts pensijām" 1.panta pirmās daļas, 9.panta otrās daļas 1.punkta „a" apakšpunktu valsts pensijas piešķiršanai nepieciešamo apdrošināšanas stāžu veido apdrošināšanas iemaksu periodi, kuru laikā persona bijusi obligāti sociāli apdrošināmā persona kā darba ņēmējs, kurš normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā bija reģistrēts sociālās apdrošināšanas iemaksu administrācijā un par kuru *veiktas* vai *bija jāveic* apdrošināšanas iemaksas.

Apdrošināšanas stāža noteikšanai ir jāņem vērā likumā „Par valsts sociālo apdrošināšanu" ietvertais regulējums. Kā tas izriet no minētā likuma pārejas noteikumu 26. un 27.punkta, no 1991.gada 1.janvāra līdz 2001.gada 13.martam (ieskaitot) persona ir sociāli apdrošināta, sākot ar dienu, kad tā ieguvusi darba ņēmēja statusu [normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā bijusi reģistrēta obligāto iemaksu (sociālā nodokļa) administrācijā] vai iesaukta obligātajā aktīvajā militārajā dienestā, *neatkarīgi no tā, vai faktiski ir veiktas obligātās iemaksas (sociālais nodoklis)*. Šādā gadījumā, kad par personām obligāto iemaksu (sociālā nodokļa) administrācijā nav reģistrēts obligāto iemaksu (sociālā nodokļa) objekts, obligāto iemaksu (sociālā nodokļa) objekts ir Ministru kabineta noteiktā minimālā darba alga attiecīgajā laika periodā.

Tādējādi atbilstoši minētajam regulējumam strīdus gadījumā tiesai (attiecīgi ar tiesas spriedumu) var nākties konstatēt apdrošināšanas stāžu arī tad, ja personai kādā periodā nav reģistrēts obligāto iemaksu (sociālā nodokļa) objekts. Minēto apliecina arī konsekventa administratīvo tiesu prakse, atzīstot par pieļaujamiem un vērtējot pēc būtības šādus prasījumus (*sk., piemēram, Augstākās tiesas 2019.gada 30.oktobra spriedumu lietā Nr.SKA-223/2019 (A420371713*), *2022.gada 4.marta spriedumu lietā Nr.SKA-49/2022 (* ECLI:LV:AT:2022:0304.A420202017.15.S)).

[18] Attiecībā uz periodu no 1996.gada 1.janvāra līdz 1997.gada 31.augustam tiesa konstatē, ka administratīvā procesa dalībnieku starpā nepastāv strīds, ka pieteicējs šajā laikā ir bijis reģistrēts kā SIA /Nosaukums B/ darba ņēmējs (*sk. arī šā sprieduma 13.punktu*). Vienlaikus šajā periodā pieteicējam atsevišķos mēnešos – 1996.gada februārī, martā, aprīlī, maijā un 1997.gada martā – nav reģistrēts obligāto iemaksu (sociālā nodokļa) objekts, ko attiecīgi pieteicējs ir lūdzis konstatēt.

Kā atzīts administratīvo tiesu judikatūrā, darba ņēmēja statusa esība var nebūt pietiekama, lai atzītu, ka personai ir apdrošināšanas stāžs, ja pastāv tādi apstākļi, kuru dēļ darba devējam par darba ņēmēju obligātās iemaksas tomēr nebija jāveic, piemēram, ja darba ņēmējam kādā periodā nav algotā darbā gūtu ienākumu (*Augstākās tiesas 2022.gada 4.marta sprieduma lietā Nr.SKA-49/2022 (* ECLI:LV:AT:2022:0304.A420202017.15.S) *7.punkts*). Tādējādi tiesai izskatāmās lietas ietvaros ir jāvērtē, vai pieteicējs šajā periodā faktiski ir bijis nodarbināts un saņēma algotā darbā gūtos ienākumus.

[18.1] Attiecībā uz 1996.gada februāri–maiju tiesa konstatē turpmāko.

Salīdzinot pieteicēja reģistrētās iemaksas 1996.gada janvārī (208,18 *euro*) ar uzreiz pēc tam sekojošajām reģistrētajām iemaksām 1996.gada jūnijā (1040,89 *euro*), tad SIA /Nosaukums B/, visticamāk, iemaksas par 1996.gada februāri–maiju ir veikusi vēlāk, 1996.gada jūnijā, jo šajā mēnesī veikto iemaksu apmērs ir vienāds ar summu, kāda būtu iegūstama, ja 1996.gada janvārī veiktās iemaksas reizinātu ar to mēnešu skaitu, kurā pieteicējam nebija reģistrētu iemaksu (pieci, tostarp pieskaitot arī 1996.gada jūniju). Arī salīdzinot pārējo reģistrēto periodu, pieteicēja ienākumi un iemaksas ir bijušas stabilas, savukārt tik krasas izmaiņas kā 1996.gada jūnijā nav konstatējamas. To, ka sabiedrībā atsevišķos izņēmuma gadījumos ir tikusi īstenota prakse veikt nodokļu maksājumus vēlāk, citstarp apstiprināja arī lieciniece /pers. C/, kura šajā laikā bija sabiedrības galvenā grāmatvede.

Ievērojot minēto, tiesai nav šaubu, ka pieteicējs minētajos mēnešos ir bijis nodarbināts un attiecīgi šie mēneši ir uzskatāmi par pieteicēja apdrošināšanas stāžu. Arī tiesu praksē atzīts, ka apstāklis, ka sociālās iemaksas vienlaicīgi izdarītas par vairākiem mēnešiem, nevar būt šķērslis tam, lai pieteicēja apdrošināšanas stāžs tiktu noteikts pareizi (*sal. sk. Augstākās tiesas 2011.gada 24.marta sprieduma lietā Nr.SKA-142/2011 (A42678609) 8.–10.punktu*).

Vienlaikus minētais fakts neietekmē pieteicēja pensijas aprēķinu, jo, pirmkārt, atbilstoši likuma „Par valsts pensijām" 1.panta pirmajai daļai apdrošināšanas stāžs ir pilnos gados izteikts laika periods, līdz ar to apdrošināšanas stāžā ir ieskaitāms tikai viens apdrošināšanas periods (*sal. sk. Augstākās tiesas 2016.gada 16.maija spriedums lietā Nr.SKA-137/2016 (A420808510) 12.punktu*). Pieteicējam 1996.gada februāris–maijs jau ir iekļauts apdrošināšanas stāžā pie cita darba devēja (*sk. apdrošināšanas stāža aprēķinu lietas 156.–157.lapā*). Otrkārt, kā to tiesas sēdē pamatoti norādīja aģentūras pārstāve, likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu" pārejas noteikumu 27.punkts uz izskatāmo gadījumu nav piemērojams, jo minētā tiesību norma attiecas uz situācijām, kad darba devējs iemaksas nav veicis vispār, nevis tās veicis vēlāk.

[18.2] 1997.gada martā pieteicējam arī nav reģistrēts iemaksu (sociālā nodokļa) objekts, kā arī pēc reģistrētajām ziņām par personas apdrošināšanas iemaksām nav konstatējams, ka attiecīgās iemaksas par šo mēnesi būtu veiktas vēlāk.

Atbilstoši likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu" 14.panta pirmajai daļai darba devēja un darba ņēmēja obligāto iemaksu objekts ir visi algotā darbā gūtie ienākumi, no kuriem jāietur iedzīvotāju ienākuma nodoklis. No šīs normas izriet, ka obligātās iemaksas nav jāveic, ja darba ņēmējam kādā periodā nav algotā darbā gūtu ienākumu. Līdz ar to darba devējam šādā gadījumā nav pienākuma veikt obligātās iemaksas un attiecīgi – šāds periods nav ieskaitāms personas apdrošināšanas stāžā. Vienlaikus, kā atzinusi Augstākā tiesa, tad tādi gadījumi, kad personai ir darba ņēmēja statuss, bet nav algotā darbā gūtu ienākumu, ir reti un tie faktiski ir izņēmums. Līdz ar to ir jābūt konkrētiem apstākļiem un pierādījumiem, kas ļauj secināt, ka konkrētā situācijā ir šāds gadījums. Ja šādu pierādījumu nav, tad ir pamats uzskatīt, ka darba ņēmējam algotā darbā gūti ienākumi ir bijuši un obligātās iemaksas bija jāveic, jo vispārīgi ir prezumējams, ka darba devējs darba ņēmējus nodarbina visu laiku un visu laiku arī maksā darba samaksu (*Augstākās tiesas 2022.gada 4.marta sprieduma lietā Nr.SKA?49/2022 (* ECLI:LV:AT:2022:0304.A420202017.15.S) *7.punkts*).

Izskatāmajā lietā tiesa nekonstatē tādus apstākļus, kas liktu domāt, ka pieteicējs šajā laikā nebūtu veicis darba pienākumus. Uz šādiem apstākļiem nav norādījusi arī aģentūra. Tādēļ pieteicēja apdrošināšanas stāžā ir uzskatāms 1997.gada marts.

Tiesa konstatē, ka minētais fakts neietekmē pieteicēja kopējo apdrošināšanas stāžu, jo attiecīgais periods jau ir ieskaitīts pieteicēja apdrošināšanas stāžā pie cita darba devēja. Vienlaikus tas ietekmē pensijas kapitāla aprēķinu, jo par šo mēnesi saskaņā ar likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu" pārejas noteikumu 27.punktu ir reģistrējams obligāto iemaksu (sociālā nodokļa) objekts – Ministru kabineta noteiktā minimālā darba alga attiecīgajā laika periodā.

[19] Attiecībā uz apdrošināšanas stāžu laikā no 1997.gada 1.septembra līdz 2004.gada 31.martam (*attiecībā uz iespēju konstatēt apdrošināšanas stāžu pēc likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu" pārejas noteikumu 26.punktā minētā 2001.gada 13.marta līdz 2010.gada 31.decembrim plašāku tiesību normu analīzi sk. Administratīvās apgabaltiesas 2015.gada 19.jūnija sprieduma lietā Nr.A420416413 13.1.punktā*) konstatēšanu tiesa norāda turpmāko.

Tiesa konstatē, ka pieteicējs kā SIA /Nosaukums B/ darba ņēmējs reģistrēts līdz 1997.gada 31.augustam. Savukārt no 1997.gada 1.septembra pieteicējs vairs nav reģistrēts kā sabiedrības darba ņēmējs un tam nav reģistrēti ienākumi. Lai arī normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā reģistrētu darba

ņēmēja statusu iepriekš minēto tiesību normu vārdiskais teksts izvirza kā priekšnoteikumu personas sociālajai apdrošināšanai, tomēr administratīvo tiesu judikatūrā atzīts pēc jēgas un mērķa darba ņēmēja statusa iegūšanu tomēr nevar padarīt atkarīgu tikai no tā, vai darba devējs sevi kā sociālo iemaksu veicēju un konkrēto personu kā darba ņēmēju bija reģistrējis attiecīgajā iestādē un aprēķinājis maksājamās iemaksas. Ja likumdevēja mērķis, papildinot likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu" pārejas noteikumus ar 26. un 27.punktu, bija aizsargāt tos darba ņēmējus, par kuriem darba devējs nav veicis iemaksas, tad tikpat liela aizsardzība nepieciešama tiem darbiniekiem, kurus darba devējs nav reģistrējis vai par kuriem nav sniedzis ziņojumu par iemaksu objektu un obligātajām iemaksām, vai nav aprēķinājis obligātās iemaksas, jo šo pienākumu izpilde nav atkarīga no darbinieka, bet tāpat kā obligāto iemaksu veikšana ir atkarīga no darba devēja (*Augstākās tiesas 2017.gada 31.janvāra sprieduma lietā Nr.SKA-368/2011 (A420371713) 8.punkts, 2022.gada 4.marta sprieduma lietā Nr.SKA?49/2022 (ECLI:LV:AT:2022:0304.A420202017.15.S) 5.punkts*). Tādējādi vispārīgi arī šādos gadījumos ir iespējama apdrošināšanas stāža konstatēšana, sākotnēji pārliecinoties, vai persona minētajā laikā bija darba ņēmēja statusā, proti, atradās darba tiesiskajās attiecībās.

Izskatāmajā lietā tiesai nav pamata konstatēt, ka pieteicējs ir bijis nodarbināts SIA /Nosaukums B/ pēc 1997.gada 31.augusta.

Kā tas izriet no 2016.gada 5.jūlija noteikumu Nr.427 „Noteikumi par valsts pensijas piešķiršanu, pārrēķināšanu un izmaksu, kā arī vidējās apdrošināšanas iemaksu algas aprēķināšanas kārtību invaliditātes pensijas noteikšanai" 2.punkta tieši vecuma pensijas pieprasītājam ir pienākums iesniegt visus dokumentus vecuma pensijas saņemšanai. Attiecīgi pierādīšanas pienākums piekrīt pieteicējam (*sal. sk. Augstākās tiesas 2012.gada 30.novembra sprieduma lietā Nr.SKA-578/2012 (A42547308) 10.punktu*).

Lai arī pieteicējs ir centies skaidrot apstākļus par savu nodarbinātību sabiedrībā pēc 1997.gada 31.augusta, tomēr atbilstoši Administratīvā procesa likuma 161.panta pirmajai daļai pieteicēja paskaidrojumus neapstiprina citi pārbaudīti un novērtēti pierādījumi.

Tieši pretēji – pieteicēja paskaidrojumi ir pretrunā ar lietā esošo pieteicēja dzīves gaitas aprakstā, kurā norādīts, ka pieteicējs ir bijis sabiedrības darba ņēmējs līdz 1997.gadam, kas sakrīt arī ar aģentūrā reģistrētajiem datiem. Arī Latvijas Nacionālajam arhīvam, cik noprotams, pieteicējs bija lūdzis sniegt informāciju tieši par periodu no 1994.gada līdz 1998.gadam (*sk. izziņu lietas 13.lapā*), savukārt tiesā pieteicējs jau prasa konstatēt apdrošināšanas periodu līdz 2004.gada 31.martam.

Lieciniece /pers. C/ vispārīgi apstiprināja, ka pieteicējs ir bijis nodarbināts sabiedrībā arī pēc 1997.gada 1.septembra, tomēr arī šīs ziņas ir pārāk vispārīgas un tās neapliecina neviens cits lietā esošs pierādījums.

Tiesa vērš uzmanību uz pieteicēj līdzdarbības nozīmi, sekojot līdzi informācijai par savu nodarbinātību. Ņemot vērā jau tajā laikā spēkā esošo darba devēja pienākumu sniegt informāciju par darba samaksas aprēķinu (*Latvijas Darba likuma kodeksa 101.panta sestā daļa, vēlāk Darba likuma 71.pants*), tiesa apšauba, ka pieteicējs nevarēja nepamanīt, ka vairs nav reģistrēts kā sabiedrības darba ņēmējs un par to netiek veiktas sociālās iemaksas.

Ievērojot minēto, šādos apstākļos nav pamata konstatēt un ietvert pieteicēja vecuma pensijas aprēķinā apdrošināšanas stāžu SIA /Nosaukums B/ laikā no 1997.gada 1.septembra līdz 2004.gada 31.martam.

III

kopsavilkums

[20] Apkopojot minēto, pieteicēja pieteikums apmierināms daļēji un par pieteicēja apdrošināšanas stāžu ir uzskatāmi šādi nodarbinātības periodi:

1) nodarbinātības periods no 1991.gada 18.aprīļa līdz 1992.gada 14.jūnijam SIA /Nosaukums A/;

2) nodarbinātības periodu no 1993.gada 15.augusta līdz 31.decembrim un 1995.gada 1.janvāra līdz 31.decembrim SIA /Nosaukums B/;

3) nodarbinātības periodu no 1996.gada februāra līdz maijam un 1997.gada martā SIA /Nosaukums B/.

Minētie periodi (izņemot periodu no 1996.gada februāra līdz maijam) ir ņemami vērā pieteicējas vecuma pensijas aprēķinā.

Savukārt pieteicēja pieteikums pārējā daļā, kas attiecas uz apdrošināšanas stāža konstatēšanu par periodu no 1997.gada 1.septembra līdz 2004.gada 31.martam SIA /Nosaukums B/ ir noraidāms kā nepamatots.

[21] Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmā daļa noteic, ja pieteikums pilnībā vai daļā apmierināts, tiesa piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu.

Tā kā pieteikums par labvēlīgāka administratīvā akta izdošanu ir daļēji apmierināms, saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu no aģentūras par labu pieteicējam piespriežama samaksātā valsts nodeva. Valsts nodeva atlīdzināma Ministru kabineta 2013.gada 12.februāra noteikumos Nr.85 „Kārtība, kādā administratīvajā lietā iemaksā, atmaksā un atlīdzina valsts nodevu un iemaksā un atmaksā drošības naudu" noteiktajā kārtībā, vēršoties ar attiecīgu iesniegumu aģentūrā (*noteikumu 13.punkts*).

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.–251.pantu, 254.panta pirmo un otro daļu, 256.pantu un 289.–291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

Precizēt pieteikumā ietverto prasījumu kā prasījumu par konkrētu publiski tiesisko attiecību – apdrošināšanas stāža – konstatēšanu, kā arī pienākuma uzlikšanu Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai izdot labvēlīgāku administratīvo aktu.

Daļēji apmierināt /pers. A/ pieteikumu.

Konstatēt, ka par /pers. A/ apdrošināšanas stāžu ir uzskatāmi šādi nodarbinātības periodi:

1) nodarbinātības periods no 1991.gada 18.aprīļa līdz 1992.gada 14.jūnijam SIA /Nosaukums A/;

2) nodarbinātības periodu no 1993.gada 15.augusta līdz 31.decembrim un 1995.gada 1.janvāra līdz 31.decembrim SIA /Nosaukums B/;

3) nodarbinātības periodu no 1996.gada februāra līdz maijam un 1997.gada martā SIA /Nosaukums B/.

Uzlikt par pienākumu Valsts sociālās aprosināšanas aģentūrai viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas izdot /pers. A/ labvēlīgāku administratīvo aktu, vecuma pensijas aprēķinā iekļaujot:

1) nodarbinātības periodu no 1991.gada 18.aprīļa līdz 1992.gada 14.jūnijam SIA /Nosaukums A/;

2) nodarbinātības periodu no 1993.gada 15.augusta līdz 31.decembrim un 1995.gada 1.janvāra līdz 31.decembrim SIA /Nosaukums B/;

3) nodarbinātības periodu 1997.gada martā SIA /Nosaukums B/, ņemot vērā obligāto iemaksu (sociālā nodokļa) objektu Ministru kabineta

noteiktās minimālās darba algas apmērā attiecīgajā laika periodā.

Pārējā daļā pieteikumu noraidīt.

Uzlikt par pienākumu atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātajai iestādei Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai atlīdzināt /pers. A/, personas kods /personas kods/, samaksāto valsts nodevu 30 *euro* apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese A.Putniņa